

Sv. Prokop,
opat a ochránce český.

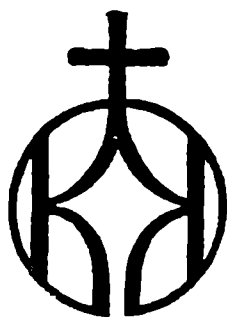

NAKLADATELSTVÍ KROPÁČ & KUCHARSKÝ

S V. P R O K O P,
O P A T A O C H R Á N C E Č E S K Ý.

DNE 4. ČERVENCE.

*985—†1053.

PRAHA.

NAKLADATELSTVÍ KROPÁČ & KUCHARSKÝ.

1934.

»B O J O V N Í C I B O Ž Í«

Životopisy svatých, blahoslavených a ctihodných
služebníků Božích.

N A P S A L V Á C L A V K R O N U S.

- č. 1. Sv. Jan z Boha, přítel nemocných
- č. 2. Sv. Vincenc z Paula, apoštol lásky k bližnímu
- č. 3. Sv. Klement M. Hofbauer, apoštol velkoměst. lidu
- č. 4. Sv. Bernardetta Soubirousová, pasačka lurdská
- č. 5. Sv. Gabriel Possenti, vzor a ochránce mládeže
- č. 6. Bl. Petr Julian Eymard, původce nynějšího ruchu eucharistického
- č. 7. Ct. Anna Kateřina Emmerichová, stigmatisovaná služebnice Boží
- č. 8. Bl. Mlada Přemyslovna, ochrankyně čes. nár.
- č. 9. Bl. Jan Sarkander, vzor křest. statečnosti
- č. 10. Sv. Jan Berchmans, ochránce mládeže
- č. 11. Sv. Johana z Arku, statečná Panna Orleánská
- č. 12. Sv. Jan Nepomucký, mučedník zpověd. tajemství
- č. 13. Sv. Efrém Sýrský, učitel církevní
- č. 14. Sv. Zita, ochránkyně lidí služebných
- č. 15. Sv. Jan Eudes, původce úcty k Bož. Srdci P. a P. M.
- č. 16. Bl. Ondřej Bobola, bojovník za sjednocení pravoslaví s církví svatou
- č. 17. Sv. Jan Nep. Neumann, první čes. bisk. v Sev. Americe
- č. 18. Sv. Norbert, zakladatel řádu Premonstrátského
- č. 19. Sv. Václav, mučedník a dědic země české
- č. 20. Sv. Prokop, opat a ochránce český
- č. 21. Sv. Lidmila, prvomučednice a matka čes. národa
- č. 22. Sv. Vojtěch, biskup, mučedník a ochránce český
- č. 23. Sv. Antonín, velký divotvorce

VE VYDÁVÁNÍ SE POKRAČUJE!

Nihil obstat. Mons. Dr. Carolus Vrátný, censor. Imprimatur
Dr. Th. Opatrný, vicarius generalis. Pragae die 12. Martii 1934.
Nr.: 2559.

V Chotouni u Kouřimě stávala kdysi tvrz, kde kolem r. 985 narodil se z rodičů zbožných hoch, který se stal jednou z nejvýznačnějších osobností jedenáctého století v celé střední Evropě. Jest to světec a ochránce náš, jménem Prokop.

Jméno Prokop jest původu řeckého, které znamená muže v práci pokračujícího. Nelze zjistiti, zda jméno to dostal na křtu sv., či zda mu je dali teprve v řeholi sv. Benedikta, do níž jako mladý kněz vstoupil.

Prokop již v dětství měl veliké schopnosti k učení. Rodiče dali ho tedy na Vyšehrad do slovanských škol, které tehdá těšily se velmi dobré pověsti. Zde nabyl skutečně důkladného vzdělání a pak přijal svěcení kněžské.

Jsa knězem, zatoužil po samotě a proto se odebral na Slovensko, kde v těch dobách bylo několik slovanských klášterů, ve kterých se zachovávaly stále bohoslužebné slovanské řády, zavedené sv. Cyrilem a Metodějem.

Prokop sloužil tam Bohu horlivě mnoho roků nejprve v klášteře a pak jako poustevník o samotě, pěstuje styky s jakýmsi zbožným benediktinským mnichem, který též poustevničil. Od něho pochytil Prokop mnoho. Zdokonalil se v askesi, ve vědách i v umění a vpravil se též do toho, jak provozovati se mají řemesla a jak obdělávati pustiny, aby z nich byly úrodné pole.

Vlivem toho benediktina se stalo, že Prokop se vrátil do Čech. Vyhledav si tam osamělou jeskyni v hlubokých hvozdech nad řekou Sázavou, žil tam pak životem zbožným a odříkavým jako poustevník.

Řízením nevyzpytatelné Prozřetelnosti se tam setkal Prokop kolem r. 1030 s českým knížetem Oldřichem, který jsa se svou družinou v sázavských lesích na lovu, pustil se na koni sám za krásným jelenem, prchajícím před ním. Štvaný paroháč pojednou se zastavil v běhu u chyše, před níž právě Prokop osekával sekerou dub. Než se poustevník nadál, jelen se vrhl k zemi a složil běhy u jeho nohou.

»Kdo jsi a jak se jmenuješ?« tázal se Prokopa kníže, který uzřev poustevníka, byl jím tak zaujat, že na jelena zapomněl.

»Hříšník jsem a přebývám tu, abych za odměnu dosáhl království nebeského! Bude-li se Bohu líbiti, setrvám zde až do své smrti,« pravil pokorně Prokop.

Kníže Oldřich byl tou prostou odpovědí hluboce dojat. Dal se ihned s poustevníkem do hovoru, z něhož poznal, že Prokop jest knězem. Podlehnuv zakrátko neodolatelnému Prokopovu vlivu, kajícně se mu vyzpovídal a pak ho přiměl k tomu, aby se stal jeho rádcem a duchovním vůdcem.

Oldřich vrátiv se uspokojen do Prahy, vypravoval pak všude s velikým nadšením o sázavském poustevníku, který ho svým ctnostným životem a rozšafností okouzlil.

Slova knížete se neminula s účinkem. Zakrátko se shromáždili kolem Prokopa mnozí, kteří se chtěli státí jeho učedníky. Prokop přijal je otcovsky a vystaviv pro ně příbytky nedaleko stráně, kde původně poustevničil, počal je poznenáhlu cvičiti v křesťanské dokonalosti a v řeholní kázni.

Učedníci byli Prokopa v poslušenství dbalí, takže měl z nich nemalou radost. Ve hvozdech sázavských, pustých a nehostinných povstala za nedlouho první mnižská osada, v jejímž čele byl opat Prokop. Zásahu si o to získal kníže Oldřich, který podporoval Prokopa štědře ve všech jeho ušlechtilých snahách.

Syn a nástupce jeho, kníže Břetislav I., byl též k Prokopovi a jeho druhům přízní nakloněn. Postaviv jim klášter a basiliku ke cti Panny Marie a sv. Jana Křtitele, potvrdil pak r. 1035 všecka darování, která otec jeho Oldřich opatu Prokopovi učinil a mimo to daroval klášteru sázavskému rozsáhlé pozemky.

Tak povstal první benediktinský klášter slovanský v Čechách, který za příkladem našich věrozvěstů, sv. Cyrila a Metoděje, konal bohoslužbu jazykem slovanským.

Mniši sázavští, pocházející z rodin českých, vedeni jsouce Prokopem, oddávali se v zátíší útulného nového svého řeholního domova nad tichou řekou Sázavou životu rozjímavému a skromnému. Jsouce věrni heslu sv. Benedikta: »Modli se a pracuj!«, rozvinuli v zapadlém Posázaví neúnavně svou bohabojnou a blahodárnou činnost.

Někteří z nich vychovávali a vzdělávali mládež ve vědách i v umění, jiní opět učili okolní lid, jak se má vzdělávati pustina, aby se na ní dařilo obilí a zelenina. Na Sázavě pojednou počalo kvéstí spisovatelství, stavitelství, malířství, sochařství, řemesla i zemědělství takovou měrou, že roznesla se o tom chvalná pověst po celých Čechách, ba i za hranice.

Dějepisec Palacký krátce a jadrně to vystihuje slovy: »Klášter tento, dle prvního opata také klášter sv. Prokopa řečený, konav služby Boží až do konce 11. století v jazyku staroslovanském, stal se nejprve semenišťem cyrilské literatury v Čechách a přičiňoval se později v učených věcech nad jiné kláštery české. Ano, klášter tento byl pravým požehnáním nejen pro okolí sázavské, nýbrž i pro celou českou vlast. Byl prvním budovatelem naší vlastní domácí české kultury a vzdělanosti.«

Nehynoucí zásluhy o ten rozkvět v sázavském neúrodném a zapadlém kraji si dobyl opat Prokop, který k tomu ke všemu dával popud a jenž svým mnichům v jejich zbožném a ušlechtilém snažení byl na slovo vzatým učitelem a vůdcem.

Překrásné svědectví o něm vydává kronikář sázavského kláštera, který píše, že Prokop byl sladkou ozdobou vlasti, knězem Kristovým, otcem mnichů, ukazuje všem cestu spásy slovem a příkladem. Původcem všech skvělých a v té dávné době jedinečných úspěchů náboženských, kulturních a sociálních na Sázavě jest tedy beze vší pochyby sv. Prokop.

Dodnes jsou po celých Čechách. ba i za hranicemi známa jména těch mnichů, učenců a umělců, které tenkrát opat Prokop vychoval a vzdělal. Jsou to jeho učedníci a žáci: Vít, Jimram, Blažej, Silvestr a Božetěch, který jest uznáván za vynikajícího místra umění stavitelského, sochařského a řezbářského.

Opat Prokop byl nejen svým řeholním bratřím pravým otcem, nýbrž věnoval též čilou pozornost českému lidu. Letopisec v té příčině jej

chválí slovy: »Lidé v nesčetných zástupech přicházeli k němu s prosbou, aby se za ně modlil, on pak působil na mysl posluchačů svých jako vítaný, v pravý čas přicházející déšť na vypráhlou půdu. Hostil v klášteře a ošetřoval nemocné, pomáhal nešťastným a všem jen dobře činil. Sám však vedl tuhý, odříkavý život a spokojoval se jen nejnutnějším.«

Po 20 let spravoval opat Prokop klášter sázavský a na konec onemocněl. Po tři dny se připravoval zbožně na smrt. Třetího dne, mezi tím co mniši konali obvyklé bohoslužby v chrámě, modlil se nemocný opat na lůžku kněžské hodinky. Navečer konče svou pobožností, upadl pojednou do mdlob. V zápětí přišli k němu všichni řeholní bratři. Opat slovy srdečnými a dojmavými se s nimi loučil, posiluje je útechou a napomínaje je ke svornosti a stálosti v dobrém. Najednou při tom uvázlo mu slovo na rtech, a opat Prokop usnul v Pánu, dokonav běh svého pozemského života v druhé polovici měsíce března r. 1053.

Pražský biskup Šebíř dověděl se o jeho smrti, vydal se ihned na cestu do Sázavy, aby se účastnil pohřbu. Mniši s velikou žalostí pochovali mrtvé tělo svého prvního opata dne 25. března r. 1053 v klášterním chrámě, který sv. Prokop sám zbudoval.

Na Sázavě odpočíval sv. Prokop až do 29. května r. 1588, kdy tělo jeho bylo slavně převezeno do Prahy a uloženo v novém oltáři kněžiště kolegiátního chrámu u Všech svatých na Hradčanech. Potom r. 1768 ostatky jeho odtud vyzdvihli

a uložili pod postranní kruchtu v témže kostele. Tam sv. Prokop podnes odpočívá.

Český lid ctil opata Prokopa hned po jeho smrti za světce, zejména ve století 13. a 14. byla úcta jeho velkolepá. Papež Inocenc III. prohlásil ho r. 1204 za svatého.

Dávno již umlkly na Sázavě zbožné zpěvy a modlitby mnichů. Nynější farní chrám při bývalém klášteře jest pouhým stínem bývalé velkolepé a nádherné svatyně, jež nad hrobem sv. Prokopa se vypínala. To mají na svědomí čeští bludaři z dávných věků, někteří jejich příživníci a mnozí jiní pozdější novotáři. Přes všechnu tu zlobu a chamtivost těch podvratných živlů věřící lid český co rok zblízka i z dále jmenovitě dne 4. července na Sázavu spěchá vzdát sv. Prokopu poctu a poprosit ho o přímluvu a ochranu u Boha. — Ke cti sv. Prokopa jest v naší vlasti zasvěceno přes 90 chrámů.

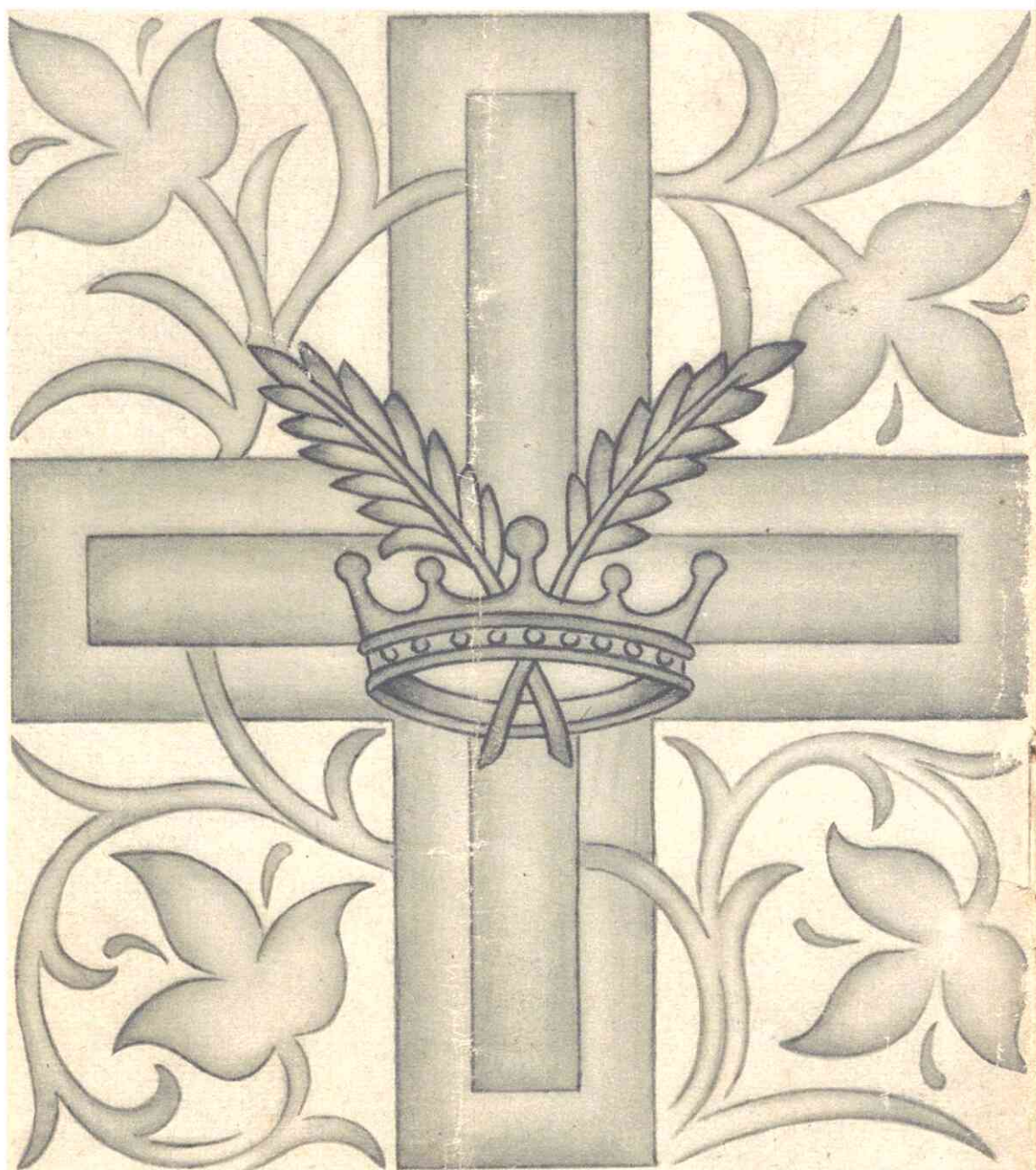
»Toho, kdo se bojí Pána, nepotká neštěstí, ale v pokušení zachová ho Bůh a zbaví ho zláho.«

(Sir. 33, 1.)

* *

*

B O J O V N Í C I B O Ž Í

N A P S A L V Á C L A V K R O N U

S E Š I T 20

C E N A 50 H A L